

Regeringens proposition

1978/79: 97

om ändring i civilförsvarslagen (1960: 74);

beslutad den 8 februari 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

LARS DE GEER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att i 41 § civilförsvarslagen (1960:74) tas in en bestämmelse om att kommunfullmäktige får uppdra åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att meddela besked enligt 32 § huruvida skyddsrum skall anordnas i anläggning eller byggnad. Vidare föreslås att i 42 § civilförsvarslagen tas in bestämmelser om att kommun skall få fullt statsbidrag vid byggande av vissa civilförsvarsanläggningar, vilket f. n. regleras i en särskild lag (1976:276) med provisoriska bestämmelser om statsbidrag till kommuner för vissa civilförsvarskostnader.

Förslag till

Lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)

Häri genom föreskrivs i fråga om civilförsvarslagen (1960:74)¹
dels att 43 § skall upphöra att gälla,
dels att 41 § 1 mom. och 42 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §

1 mom.² I varje kommun skola de kommunen med avseende å civilförsvaret åvilande uppgifterna handhas av en civilförsvarsnämnd, om ej annat följer av andra stycket eller av sådant beslut som avses i 3 kap. 14 § kommunallagen (1977:179).

Kommunfullmäktige äger uppdraga åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att upprätta skyddsrumspan. Har enligt 23 § överlämnats åt kommunen att antaga skyddsrumspan, fattas beslutet härom av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige äger uppdraga åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att upprätta skyddsrumspan och att lämna besked enligt 32 §. Har enligt 23 § överlämnats åt kommunen att antaga skyddsrumspan, fattas beslutet härom av kommunfullmäktige.

Kommun får tillsätta särskild civilförsvarsnämnd eller uppdraga åt annan nämnd att vara civilförsvarsnämnd. Har så ej skett är kommunstyrelsen civilförsvarsnämnd. Under civilförsvarsberedskap får regeringen förordna, att särskild civilförsvarsnämnd skall tillsättas.

42 §

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller 54 § första stycket, äger kommunen erhålla statsbidrag med två tredjedelar av kostnadens belopp, i den mån kostnaden kan anses skälig. För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. c) äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skälig.

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller c) eller 54 § första stycket äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skälig. Vid ersättningens bestämmande skall hänsyn i skälig utsträckning tagas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred.

Innan medel finnas tillgängliga för beräknat statsbidrag må skyldighet för kommun att vidtaga åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) ej göras gällande mot kommunen.

Innan medel finnas tillgängliga för beräknad ersättning får skyldighet för kommun att vidtaga åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller c) ej göras gällande mot kommunen.

¹Lagen omtryckt 1975:712.

²Senaste lydelse 1977:203.

Nuvarande lydelse

Statsbidrag fastställs för varje kalenderår av länsstyrelsen, om ej regeringen annorlunda förordnar. Ansökan om statsbidrag för visst kalenderår skall göras före utgången av nästa kalenderår. När skäl äro därtill, må dock ansökan prövas, oaktat den göres senare. Finns länsstyrelsen ansökningen såsom för sent inkommen ej böra upptagas till prövning, skall avvisningsbeslutet underställas regeringen.

Länsstyrelsen äger att till kommunen utgiva förskott å statsbidrag i enlighet med de närmare föreskrifter regeringen meddelar.

Föreslagen lydelse

Ersättningen bestäms av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Kommunen har rätt att erhålla förskott på ersättningen i enlighet med de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 41 § 1 mom., två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och i övrigt den 1 juli 1979, då lagen (1976:276) med provisoriska bestämmelser om statsbidrag till kommuner för vissa civilförsvarskostnader skall upphöra att gälla.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-02-08

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet De Geer

Proposition om ändring i civilförsvarlagen (1960:74)

Vid 1975 års riksmöte beslutades om en genomgripande omarbetning av civilförsvarlagens (1960:74, omtryckt 1975:712, ändrad senast 1978:782) regler om skyddsrum (prop. 1975:21, FöU 1975:17, rskr 1975:174). Reglerna innebär att anordnandet av skyddsrum får en fast anknytning till kommunernas planering av bebyggelsen och att kommunerna får ett ansvar för att skyddsrum byggs på ett ändamålsenligt sätt. En särskild skyddsrumspanering skall äga rum i de kommuner där skyddsrum skall anordnas. Kommunen skall med ledning av en skyddsrumspanning besluta var skyddsrum skall inrättas. De nya bestämmelserna skall, med vissa undantag enligt övergångsbestämmelserna, tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1979.

Enligt 32 § civilförsvarlagen i den nya lydelsen skall den som avser att uppföra en ny anläggning eller byggnad inom en skyddsrumsort anmäla detta till kommunen. Det åligger sedan kommunen bl. a. att lämna den som har gjort anmälan besked huruvida skyddsrum skall anordnas eller inte. Enligt 33 § ankommer det på byggnadsnämnden bl. a. att vid prövningen av en ansökan om byggnadslov tillse att byggnadsföretaget överensstämmer med besked enligt 32 §. Föreligger inte sådant besked får byggnadslov inte meddelas.

I 41 § civilförsvarlagen föreskrivs bl. a. att i varje kommun skall en civilförsvarsnämnd ha hand om kommunens civilförsvarsuppgifter med vissa undantag. Kommun får tillsätta särskild civilförsvarsnämnd eller uppdra åt annan nämnd att vara civilförsvarsnämnd. Kommunfullmäktige får emellertid uppdra åt annan nämnd än civilförsvarsnämnd att upprätta skyddsrumspanning. Vad nu sagts innebär att det ankommer på civilförsvarsnämnd att lämna besked enligt 32 § civilförsvarlagen.

I förordningen (1977:618) om besked angående anordnande av skyddsrum m. m. föreskrivs bl. a. att den som avser att efter den 30 juni 1979 påbörja byggnadsföretag som avses i 32 § civilförsvarslagen får fr. o. m. den 1 juli 1978 påkalla besked om skyddsrum skall anordnas eller inte. I samband med tillämpningen av denna förordning har från kommunalt håll framhållits att det skulle vara mer praktiskt om samma nämnd som upprättar skyddsrumspan också lämnar besked enligt 32 § och att en bestämmelse som gör detta möjligt förs in i civilförsvarslagen.

Jag delar den uppfattning i denna fråga som har förts fram från vissa kommuner. I de flesta fall är det byggnadsnämnden som efter samråd med civilförsvarsnämnden upprättar skyddsrumspanen. Mot den bakgrunden är byggnadsnämnden också den som är bäst lämpad att lämna besked enligt 32 § civilförsvarslagen. Byggnadsnämnden skall dessutom vid prövningen av byggnadslov och den efterföljande kontrollen övervaka att byggnadsföretaget överensstämmer med det besked som har lämnats enligt 32 §. Enligt min mening bör varje kommun ha möjlighet att själv bestämma vilken nämnd som skall lämna besked enligt 32 §. Jag förordar därför att ett tillägg till bestämmelserna i 41 § 1 mom. andra stycket civilförsvarslagen görs med den innebörden att kommunfullmäktige får uppdra åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att lämna besked enligt 32 § civilförsvarslagen. Eftersom skyddsrumspan redan har börjat lämnas i kommunerna, är det angeläget att den föreslagna lagändringen träder i kraft snarast möjligt.

Jag övergår nu till frågan om statsbidrag till kommuner för vissa civilförsvarskostnader. Enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1975:533) om ändring i civilförsvarslagen skall bl. a. föreskrifterna i 40 § 1 och 2 mom. samt 42–43 §§ tillämpas i den äldre lydelsen till och med utgången av juni 1979. Enligt 40 § 1 mom. b) i den äldre lydelsen åligger det kommunen bl. a. att i enlighet med den gällande organisationsplanen inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidta andra byggnadsanordningar och reservanordningar som är avsedda uteslutande för brandförsvarets försörjning med vatten. För de kostnader som kommunen får vidkännas för dessa åtgärder har kommunen enligt 42 § i den äldre lydelsen rätt till statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna, i den mån de kan anses skäligen. Om särskilda omständigheter föreligger, får regeringen enligt 43 § medge att statsbidrag utgår med högre belopp.

Enligt 40 § 1 mom. b) i den nya lydelsen skall kommuns hittillsvarande skyldighet att anordna allmänna skyddsrum i stället avse ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser för det allmänna civilförsvaret. Enligt 42 § i den nya lydelsen får kommun statsbidrag med två tredjedelar av kostnaden härför.

I avvaktan på senare förslag till ytterligare ändringar av 42 och 43 §§ civilförsvarslagen antogs vid 1975/76 års riksmöte (prop. 1975/76:199, FöU 1975/76:36, rskr 1975/76:279) lagen (1976:276) med provisoriska bestäm-

melter om statsbidrag till kommuner för vissa civilförsvarskostnader. Enligt den lagen får kommunerna till och med utgången av juni 1979 utan hinder av vad som föreskrivs i 42 § civilförsvarslagen bidrag av statsmedel för hela kostnaden för att uppföra ledningscentraler, observationsplatser, skyddsrum för framskjutna enheter och branddammar för civilförsvaret i den mån kostnaden är skäligen.

Som framgår av vad nyss sagts gäller nämnda bestämmelser endast till och med utgången av juni 1979. Kommunerna bör emellertid även efter denna tidpunkt få full ersättning för nämnda civilförsvarskostnader. Bestämmelser om detta bör nu, med en redaktionell jämkning, föras in i 42 § första stycket civilförsvarslagen. Den ändring som föreslås innebär att kommunen får ersättning av statsmedel för hela kostnaden för åtgärder som kommunen utför enligt 40 § 1 mom. b) i den mån kostnaden kan anses skäligen. Hänsyn bör därvid i skäligen utsträckning tas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred. Sådan hänsyn bör naturligtvis också tas vid bestämmande av ersättning för åtgärder som kommunen utför enligt 40 § 1 mom. c). En bestämmelse om att hänsyn i skäligen utsträckning skall tas till freds användningsvärdet bör föras in som ett tillägg till första stycket.

I 42 § andra stycket finns bestämmelser om att kommunen inte är skyldig att vidta åtgärder enligt 40 § 1 mom. b) innan medel finns tillgängliga för beräknat statsbidrag. Detta bör också gälla för åtgärder som kommunen vidtar enligt 40 § 1 mom. c). En bestämmelse om detta bör med en redaktionell ändring föras in i andra stycket. Jag vill i detta sammanhang erinra om att uttrycket tillgängliga medel även avser bemyndiganden som riksdagen lämnar regeringen att medge att ersättning utgår för nämnda åtgärder. I paragrafens tredje stycke finns f. n. vissa bestämmelser om fastställande av statsbidrag m. m. Bestämmelserna har numera endast begränsad betydelse. Bestämmelserna bör därför utgå och ersättas med en bestämmelse om att ersättningen bestäms av regeringen eller myndighet som regeringen utser. I paragrafens fjärde stycke finns f. n. bestämmelser om att länsstyrelsen får utge förskott på statsbidrag. Enligt min mening bör man inte i lagtexten ange vilken myndighet som får utge förskott. Det bör nämligen vara samma myndighet som enligt tredje stycket har att bestämma ersättningen. Det bör som nyss framfördes ankomma på regeringen att utse denna myndighet. I fjärde stycket bör i stället anges att kommunen har rätt att få förskott på ersättningen. Det får ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter om detta.

Genom de föreslagna ändringarna i 42 § bortfaller behovet av bestämmelserna i 43 § om att regeringen kan medge att högre statsbidrag utgår än vad som föreskrivs i 42 §. Bestämmelserna i 43 § kan därför utgå.

Ändringarna i 42 § och upphävandet av 43 § bör träda i kraft den 1 juli 1979.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom försvarsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

